

Wilderinkshoek

WIJKANALYSE 2008

Beleidsonderzoek en Geo Informatie
Juni 2008

COLOFON

Uitgave: Gemeente Hengelo
Beleidsonderzoek en
Geo Informatie
Tel. (074) 245 9199

E-mail: bgi@hengelo.nl

Correspondentie-adres: Postbus 18
7550 AA Hengelo

Bezoek-adres: Hazenweg 121
7556 BM Hengelo

**Samenstelling, lay-out
en vormgeving:** Marieke Brouwer
Sharon Lewerissa

Druk- en bindwerk: Grafisch Service Centrum,
gemeente Hengelo

Het overnemen van gegevens uit deze publicatie is toegestaan,
mits de bron "Gemeente Hengelo, Beleidsonderzoek en Geo
Informatie " duidelijk wordt vermeld.

Voorwoord

Hoe staat het er voor met de wijk Wilderinkshoek? In deze uitgebreide Wijkanalyse wordt aan de hand van een beschrijving van de situatie in 2007/2008 een beeld geschetst van de wijk. Het beeld wordt opgebouwd uit statistische gegevens en resultaten uit de Leefbaarheids- en Veiligheidsenquête. Daarnaast zijn interviews gehouden met professionals en andere sleutelfiguren in het gebied. In een onderzoekssynthese worden alle resultaten bij elkaar gebracht.

Deze wijkanalyse is met name bedoeld als input bij het opstellen van het wijkplan. Voor een snelle impressie van de wijk kan volstaan worden met het lezen van de omkaderde gedeelten; karakteristieken, kerncijfers en centrale punten. In de bijlagen worden de gegevens op een toegankelijke manier gepresenteerd door middel van grafieken, tabellen en een overzichtskaart van de wijk. Daarnaast zijn adressen van instellingen en organisaties in de wijk in de bijlagen opgenomen.

We hopen dat deze uitgebreide Wijkanalyse een goede basis vormt voor het wijkplan.

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
Inhoudsopgave.....	7
Inhoudsopgave.....	7
1. De wijk Wilderinkshoek	9
1.1. Karakterschets Wilderinkshoek	9
1.2. De wijk nader bekeken, statistieken.....	10
1.3. De vier woonbuurten nader bekeken, statistieken	14
2. De wijk en buurten bekeken door de bewoners	19
2.1. Bewoners over hun wijk.....	19
2.2. Bewoners over hun buurt.....	20
2.3. De jeugd in Wilderinkshoek aan het woord.....	22
3. De wijk bekeken door professionals	25
4. Synthese	29
Bijlage 1: Overzichtskaart	
Bijlage 2: Bevolking	
Bijlage 3: Fysiek	
Bijlage 4: Sociaal	
Bijlage 5: Veiligheid	
Bijlage 6: Maatschappelijk instellingen en organisaties	
Bijlage 7: Literatuur	
Bijlage 8: Geïnterviewden	

1. De wijk Wilderinkshoek

1.1. Karakterschets Wilderinkshoek

In het zuidwesten van Hengelo ligt de wijk Wilderinkshoek. De wijk bestaat uit de vier woonbuurten Tuindorp 't Lansink, Tuindorp Zuid, Nijverheid en Vikkerhoek en een gedeelte van het bedrijventerrein Twentekanaal.

In Wilderinkshoek wonen iets meer ouderen dan gemiddeld in Hengelo: 30 procent is 55 jaar of ouder terwijl dit in Hengelo gemiddeld 27 procent is. Jongeren en kinderen zijn in de wijk ondervertegenwoordigd. Met name in de buurt Nijverheid wonen minder jongeren onder de 18 jaar. Vikkerhoek is in verhouding de meest kinderrijke buurt.

In de wijk wonen relatief weinig mensen met een niet-westerse etniciteit. De inkomens van de bewoners in Wilderinkshoek liggen zo'n 4 procent onder het Hengelose gemiddelde. De hoogste inkomens vinden we in Vikkerhoek en de laagste in Tuindorp Zuid.

De Wilderinkshoek telt 4.927 woningen. De meeste woningen staan in de Nijverheid, deze buurt telt 2.348 woningen. De gemiddelde economische waarde van de woningen is vrijwel gelijk aan die van Hengelo gemiddeld. In Tuindorp 't Lansink en Vikkerhoek staan de wat duurdere woningen. De doorstroming van de woningen is lager dan gemiddeld in Hengelo. Met name geldt dit voor Tuindorp 't Lansink. De bewoners zijn tevreden over hun woning en woonomgeving. Ook ervaren bewoners weinig verloedering. Er is in de wijk minder overlast van bekladding, vernieling en rommel op straat dan in Hengelo gemiddeld.

Wilderinkshoek kent met een deel van het bedrijventerrein Twentekanaal veel bedrijvigheid. De wijk zorgt voor ruim een kwart van alle werkgelegenheid in Hengelo. De wijk heeft naast veel bedrijvigheid een aantal voorzieningen, waaronder een apotheek, twee buurtcentra, twee kinderdagverblijven, vier basisscholen en twee scholen voor voortgezet onderwijs. Over de voorzieningen in de wijk zijn bewoners redelijk tevreden d.w.z. vergelijkbaar met het gemiddelde in Hengelo. Aandachtspunten zijn onderhoud wegen en openbaar vervoer.

Het percentage bewoners dat actief is geweest in de eigen buurt is laag in Wilderinkshoek. De afgelopen twee jaar is dit percentage gedaald en scoort lager dan het Hengelose gemiddelde. Er zijn vijf bewonersverenigingen actief in de wijk. De politieke kleur wijkt af van Hengelo als geheel. PvdA is de grootste partij in Wilderinkshoek.

Het veiligheidsgevoel is in Wilderinkshoek iets hoger dan gemiddeld in Hengelo. Eenderde van de bewoners is de afgelopen twaalf maanden slachtoffer geweest van een incident. Dit is iets lager dan gemiddeld in Hengelo.

Kritisch is de bewoner ten aanzien van de toekomst, zij hebben minder vertrouwen in de toekomst dan gemiddeld in Hengelo.

Tabel 1.1: Kerncijfers wijk Wilderinkshoek

	Absoluut	Percentage
Aantal inwoners	10.066	
Waarvan:		
0–12 jarigen		13,2%
55–plussers		30,0%
niet–westerse allochtonen		7,3%
Aantal woningen	4.927	
Waarvan:		
Koop		48,8%
Sociale huur		41,6%
Aantal winkels	60	
Aantal buurtcentra	2	
Aantal basisscholen	4	
Aantal huisartsen	0	

1.2 De wijk nader bekeken, statistieken

Centrale punten

Aandacht: <ul style="list-style-type: none"> - technische staat vooroorlogse woningen - lage inkomen - overlast jeugd 	Potentie: <ul style="list-style-type: none"> - gedeeltelijk plangebied Hart van Zuid; bouw nieuwe ROC - herinrichting Nijverheid - veiligheid
---	--

Ligging

In het zuidwesten van Hengelo ligt de wijk Wilderinkshoek. Deze wijk bestaat uit vier woonbuurten, te weten: Tuindorp 't Lansink (buurt 61), Tuindorp Zuid (buurt 62), Nijverheid (buurt 64) en Vikkerhoek (buurt 65). Daarnaast valt bedrijventerrein Twentekanaal (drie deelterreinen) ook gedeeltelijk onder deze wijk. Aan de noordkant wordt de wijk begrensd door de spoorlijn Hengelo-Zutphen. De westkant en het zuiden lopen over in het buitengebied en worden begrensd door de snelweg A-35. De oostkant wordt begrensd door het 1e gedeelte van de Industriestraat, de Loweg en de Boekelose weg.

Bevolking

De wijk Wilderinkshoek telt in totaal 10.066 inwoners (1-1-2007). De woonbuurt Nijverheid telt de meeste inwoners (4.504) en Vikkerhoek is met 852 inwoners de kleinste woonbuurt van de wijk. Het aantal inwoners op de drie bedrijventerreinen Twentekanaal is met 114 gering.

Vergeleken met het gemiddelde van Hengelo telt de Wilderinkshoek iets meer ouderen: 30 procent van de inwoners is 55 jaar of ouder. In Hengelo is dit gemiddeld 27 procent. Jongeren tot 18 jaar zijn in de Wilderinkshoek iets ondervertegenwoordigd. Met name in de Nijverheid wonen minder jongeren (18%) dan in Hengelo gemiddeld (22%). Ook het aantal kinderen (tot 12 jaar) is met 13 procent lager dan gemiddeld in Hengelo (15%). De Nijverheid is de minst kinderrijke buurt (12%).

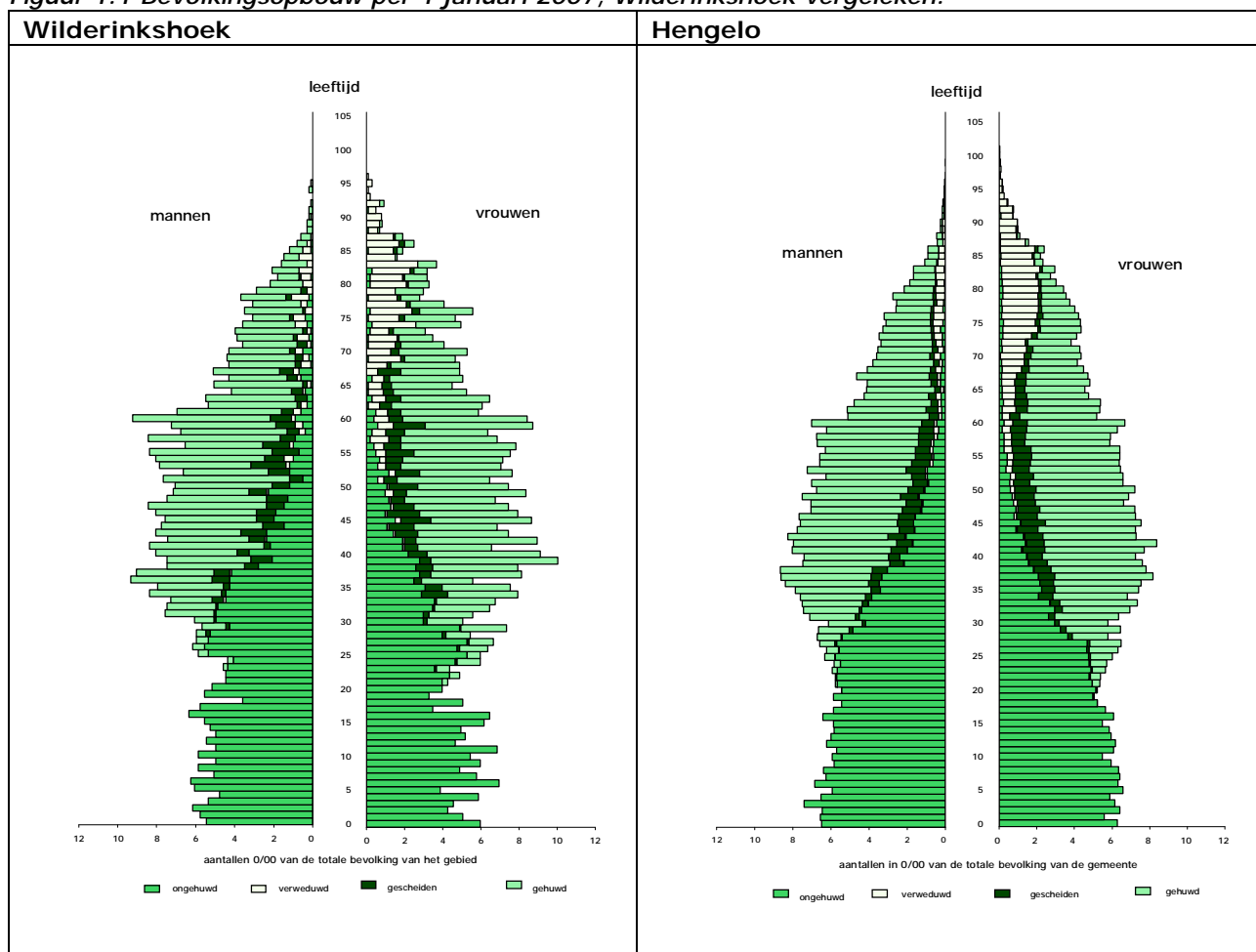
In de wijk Wilderinkshoek wonen relatief weinig Hengeloërs van niet-westerse afkomst. In vergelijking met Hengelo totaal, waar het aandeel niet-westerse allochtonen in de bevolking bijna 11 procent is, is het aandeel in Wilderinkshoek met ruim 7 procent laag te noemen. In de buurt Tuindorp Zuid wonen de meeste allochtonen van niet-westerse afkomst, zij vertegenwoordigen in deze buurt ruim 11 procent van de bevolking.

Bevolkingsontwikkeling in Wilderinkshoek

Brengen we de bevolkingsontwikkeling vanaf 1977 in beeld, dan is tot 1987 een afname van de bevolking te zien. De kinderen uit de gezinnen zijn uitgevlogen. Dit is duidelijk te zien in de afname van het aantal 0-19 jarigen in de wijk. Het aantal ouderen van 65+ steeg juist in deze periode.

Kijken we naar de procentuele bevolkingsverandering, dan zien we dat alleen het aandeel kinderen in de perioden 1977-2007 is gedaald. Het aandeel ouderen daalde in de periode 1997-2002, maar in 2002 stabiliseert deze zich weer en is met 16 procent gelijk aan het Hengelose gemiddelde. Over het algemeen verloopt de bevolkingsontwikkeling in Wilderinkshoek redelijk stabiel.

Figuur 1.1 Bevolkingsopbouw per 1 januari 2007, Wilderinkshoek vergeleken.

In figuur 1.1 is te zien dat er iets minder jongvolwassenen en kinderen in de wijk Wilderinkshoek wonen dan gemiddeld in Hengelo. Verder komt de bevolkingsopbouw redelijk overeen met het Hengelose gemiddelde.

Toekomst

Ten opzichte van 1998 is het inwoneraantal met zo'n 400 inwoners afgenomen. Dit ondanks een toename van het aantal woningen (+83). De gemiddelde woningbezetting daalde in de periode 1997 – 2007 dan ook van 2,18 naar 2,04.

Mede aan de hand van geplande woningbouw is voor alle wijken in Hengelo een bevolkingsprognose gemaakt tot het jaar 2025. In de Wilderinkshoek staan voor de komende jaren vier woningbouwprojecten op de rol. Het gaat dan om: Breemarsweg / Tuindorp, Dieselstraat, Elisabethstraat en de Zernikestraat.

Naar verwachting zal het aantal inwoners de komende jaren licht toenemen tot zo'n 10.300 in 2012. Daarna treedt een geleidelijke daling op tot net onder de 10.000 inwoners in 2025. De daling doet zich niet voor in alle leeftijdsgroepen. Zo neemt bijvoorbeeld het aantal 65 -74 jarigen wel duidelijk toe (tabel 1.2). De gemiddelde woningbezetting zal blijvend afnemen tot 1.97 in 2025.

Tabel 1.2: Overzicht bevolkingsprognose Wilderinkshoek

	historisch					prognose				
	1998	2000	2005	2006	2007	2008	2010	2015	2020	2025
aantal inwoners naar leeftijdsgroep										
0-3	485	484	444	419	429	443	432	417	414	421
4-11	941	927	929	894	900	889	885	856	809	782
12-17	583	641	657	651	647	667	655	670	643	600
18-23	647	655	599	575	540	550	638	678	681	654
24-54	4.964	4.954	4.769	4.652	4.530	4.508	4.536	4.525	4.390	4.246
55-64	1.064	1.103	1.278	1.326	1.389	1.421	1.456	1.426	1.451	1.469
65-74	1.108	1.007	884	861	877	858	893	1.024	1.107	1.092
75+	715	731	679	702	754	771	724	674	644	718
totaal	10.507	10.502	10.239	10.080	10.066	10.107	10.219	10.270	10.139	9.982
aantal woningen										
	4.844	4.847	4.845	4.859	4.927	4.927	4.944	4.986	5.028	5.069
gem. woningbezetting										
	2,17	2,17	2,11	2,07	2,04	2,05	2,07	2,06	2,02	1,97
toename / afname aantal inwoners naar leeftijdsgroep										
						t.o.v. '98	t.o.v.'08	t.o.v.'08	t.o.v.'08	t.o.v.'08
0-3						-42	-11	-26	-29	-22
4-11						-52	-4	-33	-80	-107
12-17						84	-12	3	-24	-67
18-23						-97	88	128	131	104
24-54						-456	28	17	-118	-262
55-64						357	35	5	30	48
65-74						-250	35	166	249	234
75+						56	-47	-97	-127	-53
totaal						-400	112	163	32	-125
toename / afname aantal woningen										
						83	17	59	101	142

Bron: Gemeente Hengelo (afdeling BGI), Wijkprognoses 2007.

Bouwperiode

De wijk Wilderinkshoek is een relatief oude wijk. Bijna de helft (48%) van de woningen is gebouwd vóór 1950. Gemiddeld in Hengelo is dit nog geen kwart (23%). Van de vier woonbuurten is Tuindorp 't Lansink het oudst qua bebouwing. Maar liefst tweederde van deze woningen zijn vooroorlogse woningen. Ook in de Nijverheid is de helft van de woningen gebouwd voor 1950. Daarnaast heeft de Nijverheid het grootste aandeel (20%) woningen gebouwd na 1980. De bouw van 't Genseler is hier hoofdzakelijk de oorzaak van.

Woningen

De Wilderinkshoek telt 4.927 woningen en heeft daarmee een aandeel van 14 procent in de totale woningvoorraad van Hengelo. De meeste woningen staan in de Nijverheid, deze buurt telt 2.348 woningen. Het aandeel koopwoningen ligt met 49 procent net onder het Hengelose gemiddelde (51%). De gemiddelde economische waarde van de woningen in de Wilderinkshoek is € 175.200,-. Dit is lager dan het Hengelose gemiddelde van € 178.300,-. In de buurten Vikkerhoek en Tuindorp 't Lansink is de waarde van de huizen het hoogst. De doorstroom van woningen in de wijk Wilderinkshoek is laag. Binnen de woonbuurten zien we duidelijke verschillen. In Tuindorp 't Lansink is de doorstroom erg laag, bijna 60 procent van de hoofdbewoners woont al 10 jaar of langer in de wijk. In de Nijverheid is dit nog geen 40 procent.

De bewoners van Wilderinkshoek zijn tevreden met hun woning. Bewoners van Wilderinkshoek waarderen hun woning met het rapportcijfer 7,8, dit is gelijk aan het gemiddelde van Hengelo.

Maatschappelijke participatie

De politieke oriëntatie in de Wilderinkshoek is iets linkser dan die van Hengelo als geheel. Bij de laatste Tweede-Kamerverkiezingen kwam de PvdA met 25 procent van de stemmen als grootste partij uit de bus. Gemiddeld in Hengelo is CDA de grootste partij. Ook de SP scoorde in de Wilderinkshoek hoger dan gemiddeld in Hengelo. Tijdens de Tweede-Kamerverkiezingen (2006) heeft in Wilderinkshoek 83 procent van de inwoners de gang naar de stembus gemaakt. Tijdens de Gemeenteraadverkiezingen in 2006 was dit 82 procent. Voor beide opkomstpercentages geldt dat deze ongeveer gelijk zijn aan het gemiddelde in Hengelo. In drie woonbuurten zijn op buurt- en straatniveau verschillende bewonersorganisatie actief.

Inkomen

Het gemiddeld besteedbaar jaarinkomen van huishoudens in Wilderinkshoek ligt op € 26.400,- (meest recente inkomensgegevens 2004). Hiermee hebben de inwoners van Wilderinkshoek zo'n 4 procent minder te besteden dan de gemiddelde Hengeloër. Tussen de vier woonbuurten bestaan echter inkomensverschillen. De huishoudens in Vikkerhoek hebben met een gemiddeld inkomen van € 34.600 veruit het meest te besteden. Ook het gemiddeld inkomen van bewoners in Tuindorp 't Lansink ligt met € 28.300,- boven het Hengelose gemiddelde. De bewoners van Tuindorp Zuid hebben met € 23.700,- het minst te besteden.

In Wilderinkshoek zitten minder mensen in de bijstand dan in Hengelo gemiddeld. Ongeveer 3,5 procent van alle huishoudens in Wilderinkshoek zit in de bijstand, terwijl dit gemiddeld in Hengelo bijna 4,5 procent is. Ook hier bestaan verschillen tussen de vier woonbuurten. Tuindorp Zuid en Nijverheid telt het hoogste aandeel huishoudens met een uitkering.

Werkgelegenheid

Van alle vestigingen van instellingen en bedrijven in Hengelo staat 18 procent in Wilderinkshoek. In deze vestigingen werken 11.643 personen. De wijk zorgt daarmee voor 27 procent van alle werkgelegenheid in Hengelo. De meeste bedrijven zijn gevestigd op bedrijventerrein Twentekanaal Zuid I. Hier zijn o.a. Thales, Göritzlehner, DHL en Asito gevestigd.

Veiligheid

Wijkscan Politie Twente (2006): Nijverheid aandachtspunt

In de Wijkscan 2006 van de politie Twente, worden de belangrijkste problemen in een wijk benoemd. Dit is een combinatie van de problematiek zoals de politie deze ervaart, in combinatie met een cijfermatig overzicht uit het politieregistratiesysteem (BPS). In de wijk Wilderinkshoek is volgens het wijkteam van de politie een aantal hoofdproblemen te onderscheiden:

- Verpaupering buurt Nijverheid
- Overlast jeugd Nijverheid
- Problematiek rondom industriegebied Twentekanaal-Noord en -Zuid

In de buurt Nijverheid staan met name oudere huizen en flats. De wijk wordt gedeeltelijk gerenoveerd. De delen waar sloop op de planning staat trekt jeugd aan die er samenkomt. Zij plegen vernielingen en veroorzaken geluidsoverlast. Er staan vuilcontainers in de wijk die bedoeld zijn voor sloop. Echter wordt hier zowel door de bewoners van de wijk als bewoners van andere wijken vuil gedumpt. Verder is er sprake van diefstal van oud ijzer.

In de buurt Nijverheid is sprake van jeugdoverlast. Op een aantal plekken in de buurt komt jeugd, in groepen van 20-30 personen, samen. Het betreft jeugd in de leeftijd van 12-18 jaar. De overlast betreft het plegen van vernielingen, geluidsoverlast en het stichten van brandjes. De problematiek doet zich verspreid in de buurt Nijverheid voor. Onder andere op het Wilderinkspein, bij de Wilderinkschool en in de Elisabethstraat.

Op het industrieterrein worden bedrijfsinbraken gepleegd, waaronder metaaldiefstallen. Het ratiogetal van dit delict is hoog vergeleken met de andere wijken (met uitzondering van Hengelo centrum). Verder vinden snelheidsovertredingen plaats ter hoogte van de Diamantstraat (Politie Regio Twente, Wijkscan Wilderinkshoek 2006).

Vergeleken met het gemiddelde van Hengelo zit de wijk Wilderinkshoek aan de veilige kant d.w.z. er zijn relatief minder misdrijven gepleegd dan gemiddeld in Hengelo¹. Bij misdrijven die in Wilderinkshoek werden begaan, ging het vooral om diefstal op straat en vernielingen. In 2007 was diefstal op straat 117 keer aan de orde, meestal diefstal uit motorvoertuigen of van fietsen. Er werden 90 vernielingen gepleegd, veelal aan auto's.

De misdrijven vonden voornamelijk in de woonbuurten plaats, op de bedrijventerreinen is het relatief rustig. Op bedrijventerrein Twentekanaal wordt getracht veiligheid te creëren voor alle ondernemers. Hiertoe is een contract afgesloten in het kader van KVO (Keurmerk Veilig Ondernemen). Er is goed onderling contact tussen de ondernemers en de verschillende betrokken partners.

1.3 De vier woonbuurten nader bekeken, statistieken

De wijk Wilderinkshoek bestaat uit vier woonbuurten, te weten Tuindorp 't Lansink, Tuindorp Zuid, Nijverheid en Vikkerhoek. Per buurt geven we kort een beschrijving vanuit de statistieken.

Buurt Tuindorp 't Lansink (buurt 61)

De buurt Tuindorp 't Lansink heeft 2.011 inwoners. Het gebied ligt ten zuiden van het centraal station Hengelo. De oppervlakte van de buurt bedraagt ongeveer 53 hectare. Markante punten in de buurt zijn Stork, ROC van Twente, Brandweer Hengelo en de karakteristieke vooroorlogse woningen.

Historie Tuindorp 't Lansink

Tuindorp is gelegen op het grondgebied van de vroegere marken Woolde en Tweekelo. Het noordelijke deel van de wijk is al zeer lang bebouwd. Daarin staat ook de machinefabriek van Stork en andere bedrijven, die vlak voor of na de aanleg van de spoorwegen in Hengelo werden gesticht. Rondom deze bedrijven werden woningen gebouwd; voornamelijk om aan de eigen arbeiders onderdak te verschaffen.

De naam "Tuindorp 't Lansink" is tweeledig te verklaren: "Tuindorp" is een directe verwijzing naar de oorspronkelijke plannen, de bouw van een "tuindorp" in Hengelo. 't Lansink is afkomstig van de gelijknamige boerderij, die in dit gebied was gelegen (Bureau Voorlichting gem. Hengelo, 1987).

In Tuindorp 't Lansink wonen iets meer ouderen dan gemiddeld in Hengelo. Bewoners in de leeftijdscategorie 0-17 zijn in deze buurt ondervertegenwoordigd. In de afgelopen vijf jaar is er in de bevolkingssamenstelling niet veel veranderd. Driekwart van de inwoners leeft in gezinsverband. Dit is hoger dan gemiddeld in Hengelo. Het aandeel alleenstaanden is lager. Het aandeel inwoners met een niet-westerse etniciteit is met 4,4 procent aanzienlijk lager dan gemiddeld in Hengelo. De doorstroom in Tuindorp 't Lansink is het laagst van de vier woonbuurten in Wilderinkshoek. Ruim de helft (58%) woont minimaal 10 jaar in de buurt, terwijl dit gemiddeld in Hengelo 43 procent is.

Van de vier woonbuurten is Tuindorp 't Lansink de oudste qua bebouwing. Er staan nog veel vooroorlogse woningen. Van de woningen stamt ruim driekwart uit de periode voor 1950. De gemiddelde economische waarde van de woningen ligt in deze buurt met € 185.800,- ruim boven het gemiddelde van Hengelo. Het aandeel koopwoningen is met 63 procent hoog. Het gemiddelde inkomen

¹ Hierbij is het aantal misdrijven in de wijk Wilderinkshoek vergeleken met het gemiddelde aantal misdrijven per wijk in Hengelo (inclusief buitengebied).

van huishoudens bedraagt € 28.300 per jaar en ligt boven het gemiddelde van de stad. Het aandeel bijstandontvangers is laag.

De buurt telde april vorig 163 bedrijven en instellingen. Dit is een vijfde van het totaal aantal vestigingen in Wilderinkshoek. In deze vestigingen werken 7.154 werknemers, dit is 14 procent van de werkgelegenheid in de wijk Wilderinkshoek. Met de komst van het nieuwe ROC zullen hier ongeveer 1.000 arbeidsplaatsen bijkomen.

Lansinkveld: bouw nieuwe ROC van Twente

Binnen de buurt Tuindorp 't Lansink ligt het deelgebied Lansinkveld, wat onderdeel is van het plangebied Hart van Zuid. Het betreft het gebied tussen de Lansinkesweg, Willem de Clercqstraat en de Industriestraat (www.hartvanzuid.nl).

In dit deelgebied realiseert het Regionaal Opleidingen Centrum (ROC) van Twente een nieuwe hoofdvesting voor duizend medewerkers en zeven- tot achtduizend studenten. In combinatie met de onderwijsinstelling worden diverse maatschappelijke functies met elkaar geïntegreerd, zoals: wonen, werken, recreatie en cultuur. Een uniek element bij de bouw van het nieuwe ROC is het hergebruik van de imposante fabriekshallen, waaronder de voormalige gieterij van Stork. De imposante 150 meter lange hal van de voormalige gieterij vormt het hart van de nieuwe school. In mei 2006 is gestart met de bouw van het ROC Twente op de plek van de voormalige gieterij Stork. In het najaar 2008 is de bouwkundige oplevering. (www.hartvanzuid.rocvantwente.nl).

Buurt Tuindorp Zuid (buurt 62)

Tuindorp Zuid telt 2.725 inwoners. Het gebied ligt ten noorden van het bedrijventerrein Twentekanaal Noord I en wordt doorsneden door de Breemarsweg. Ten opzichte van vijf jaar geleden is het aantal bewoners met 5 procent afgenomen. Onder andere de toekomstige sloop van de woningen aan de Dieselstraat is hier de oorzaak van. Deze woningen staan al een aantal jaren leeg. Tuindorp Zuid heeft een oppervlakte van bijna 59 hectare en is daarmee de kleinste woonbuurt in Wilderinkshoek. Markante punten in de buurt zijn het Tuindorpbad en winkelcentrum 't Esrein.

Tuindorp Zuid is de jongste buurt in Wilderinkshoek. Een kwart van de bewoners is 55 jaar of ouder. In Wilderinkshoek is dit gemiddeld 30 procent. Van de vier woonbuurten heeft Tuindorp Zuid het hoogste aandeel inwoners met een niet-westerse etniciteit. Ruim 11 procent is van niet-westerse afkomst, dit is iets hoger dan het Hengelose gemiddelde. De gemiddelde woonduur is vergelijkbaar met het Hengelose gemiddelde: een kwart van de hoofdbewoners woont twee jaar in Tuindorp Zuid.

Kijken we naar de woningen dan is het merendeel (41%) gebouwd voor 1950. De gemiddelde economische waarde van de woningen is met € 147.900,- de laagste van de vier woonbuurten en ligt ook ruim onder het Hengelose gemiddelde van € 175.200,-. Het aandeel koopwoningen ligt met 45 procent iets onder het Hengelose gemiddelde. Met een gemiddeld jaarinkomen van € 23.700,- hebben bewoners van Tuindorp Zuid minder te besteden dan de gemiddelde Hengeloër. Ook hebben meer inwoners in deze buurt een bijstandsuitkering dan gemiddeld in Hengelo.

De buurt biedt plaats aan 90 bedrijven en instellingen die tezamen goed zijn voor 490 arbeidsplaatsen. Dit is 12 procent van de totale werkgelegenheid in Wilderinkshoek. Op 't Esrein zijn veel winkels voor alledaagse boodschappen te vinden, zoals Albert Heijn, C1000, Aldi, DA drogist, slijterij, postkantoor, etc.

Buurt Nijverheid (buurt 64)

Nijverheid is zowel qua inwonersaantal als oppervlakte de grootste woonbuurt van Wilderinkshoek. Nijverheid telt 4.613 inwoners en heeft een oppervlakte van 132 hectare. De buurt ligt zuidelijk van de spoorlijn Hengelo-Zutphen, ten noorden van de Breemarsweg en aan de westkant loopt de buurt over in het retentiegebied Genseler. In de jaren '80 is de nieuwe woonwijk 't Genseler in de Nijverheid gebouwd. Officieel hoor 't Genseler bij de Nijverheid, maar in de praktijk zijn het twee totaal verschillende woonbuurten. Markante punten in de buurt zijn het 'witte dorp', buurthuis De Nijverheid, het Wilderinkspein, de Klokstee en retentiegebied Genseler.

Historie

De buurt Nijverheid is genoemd naar de nijvere arbeiders, die hier onderdak vonden. Het grondgebied, waarop de Nijverheid-woningen zijn gebouwd, behoorde vroeger voor het grootste gedeelte tot de marke Woolde. Een klein deel hoorde bij de marken Tweekelo en Oele. Ook het gebied van Nijverheid bestond in vroeger tijd uit bos, heide en akkerland met bijhorende boerenerven.

Karakteristiek in Nijverheid is het "Engelse dorp", nu beter bekend als het witte dorp, in de omgeving van het Krabbenbosplein. De naam "Engelse dorp" was afgeleid van het woningtype, de Maycretewoning van Engelse makelij, die het westelijk deel van de wijk gingen vullen. In 1947 is begonnen met de bouw van dit gedeelte en deze woningen moesten de overgang vormen van de stad naar de natuurlijke omgeving (Bureau Voorlichting gem. Hengelo, 1987).

In de Nijverheid wonen de meeste ouderen van Wilderinkshoek: 32 procent is 55-plus. In de afgelopen vijf jaar is het aandeel 55-plussers met 5 procent toegenomen. De Nijverheid heeft met 12 procent het laagste aandeel kinderen (tot 12 jaar) en ligt hiermee onder het Hengelose gemiddelde van 15 procent. Het aandeel inwoners van niet-westerse afkomst is ruim 7 procent, dit is lager dan gemiddeld in Hengelo. De doorstroom is hoger dan gemiddeld in Hengelo. Eenderde van de hoofdbewoners woont twee jaar in de buurt. De hoge doorstroming heeft met name betrekking op de flats in de Theresiastraat.

Ook in de Nijverheid staan veel vooroorlogse woningen. De helft van de woningen is gebouwd voor 1950. Van de vier woonbuurten heeft de Nijverheid de meeste nieuwe woningen (20%), gebouwd na 1980. Dit komt voort uit de bouw van 't Genseler in 1990. De gemiddelde economische waarde van de woningen in Nijverheid (€ 178.900,-) is vergelijkbaar met het Hengelose gemiddelde. Van de vier

woonbuurten heeft de Nijverheid het hoogste aandeel huurwoningen. Ruim de helft van alle woningen zijn huurwoningen en St. Joseph is in het bezit van bijna al deze huurwoningen. Laten we 't Genseler buiten beschouwing, dan is maar liefst 70 procent huur.

Het gemiddelde inkomen van huishoudens bedraagt € 25.600,-. Hiermee hebben de inwoners van Nijverheid bijna 7 procent minder te besteden dan de gemiddelde Hengeloër. Het aantal mensen met een bijstandsuitkering is vergelijkbaar met het Hengelose gemiddelde.

De buurt biedt plaats aan 129 bedrijven en instellingen die tezamen goed zijn voor 618 arbeidsplaatsen. De bijdrage aan de totale werkgelegenheid in de gehele wijk is 17 procent.

Buurt Vikkerhoek (buurt 65)

Vikkerhoek is de woonbuurt met de minste inwoners in Wilderinkshoek. Deze buurt telt slechts 852 inwoners. Qua oppervlakte (56 hectare) is het gebied net iets groter dan Tuindorp Zuid. Het gebied ligt ten noorden van het Twentekanaal en ten oosten van de A35. Markante punten in de buurt zijn sportpark Vikkerhoek en de Jachthaven.

Vikkerhoek is de meest kinderrijke buurt van Wilderinkshoek. Ruim een kwart (26%) van de bewoners is 17 jaar of jonger. Dit is ook hoger dan het Hengelose gemiddelde van 22 procent. Vikkerhoek telt een laag percentage (4%) bewoners met een niet-westerse etniciteit. De gemiddelde woonduur is vergelijkbaar met het Hengelose gemiddelde: ruim een kwart woont twee jaar in Vikkerhoek.

Ruim driekwart van de woningen in Vikkerhoek is gebouwd in de periode 1960-1980. De woningen in Vikkerhoek hebben met € 219.100,- de hoogste gemiddelde economische waarde van de vier woonbuurten. Het aandeel koopwoningen in Vikkerhoek is hoog. Maar liefst 87 procent van de woningen is koop, terwijl dit gemiddeld in Hengelo 51 procent is. Ook het inkomen is hoog. Bewoners hebben gemiddeld € 34.600,- per jaar te besteden, dit is 26 procent meer dan het Hengelose gemiddelde van € 27.400,-. Het aantal bijstandsuitkeringen in Vikkerhoek is nihil.

In de buurt zijn 28 bedrijven en instellingen gevestigd, waar tezamen 145 personen werkzaam zijn. De bijdrage aan de totale werkgelegenheid in de wijk is 4 procent.

2. De wijk en buurten bekeken door de bewoners

Centrale punten

Aandacht: <ul style="list-style-type: none"> - weinig vertrouwen in de toekomst van de buurt - ontevreden over onderhoud wegen - ontevreden over openbaar vervoer in de wijk - weinig bewoners actief in de buurt	Potentie: <ul style="list-style-type: none"> - tevreden met woonomgeving - weinig verloedering - veiligheidsgevoel
---	--

2.1 Bewoners over hun wijk

In de Leefbaarheid- en Veiligheidsenquête 2007 hebben inwoners van de gemeente Hengelo hun mening gegeven over verschillende aspecten van de woonomgeving. Zo ook de inwoners van Wilderinkshoek. In deze paragraaf volgen de belangrijkste bevindingen uit de Leefbaarheid- en Veiligheidsenquête voor wat betreft de Wilderinkshoek.

Woonomgeving

De bewoners van Wilderinkshoek zijn tevreden over hun woonomgeving. Wilderinkshoek scoort met een 8,0 iets hoger dan Hengelo gemiddeld (7,8). Dit betekent dat men graag in hun buurt blijft wonen, het prettig wonen vindt en niet snel wil verhuizen.

Verloedering

Er is in de Wilderinkshoek weinig verloedering. De score van 2,7 geeft aan dat er in de wijk minder overlast is van bekladding, vernieling en rommel op straat dan in Hengelo gemiddeld (3,1). Alleen in het Buitengebied en Slangenbeek ervaren bewoners minder verloedering.

Vertrouwen in de toekomst

Bewoners van Wilderinkshoek hebben minder vertrouwen in de toekomst van de buurt dan gemiddeld in Hengelo. Het vertrouwen in de toekomst van de buurt is significant gedaald ten opzichte van 2005. Wel heeft Wilderinkshoek nog steeds een positieve vertrouwensindex (4%), er zijn dus meer mensen die verwachten dat hun buurt vooruit zal gaan dan achteruit.

Sociale kwaliteit woonomgeving

De sociale kwaliteit van de woonomgeving, of men zich thuis voelt, elkaar kent en of men op een prettige manier met elkaar omgaat, scoort in de Wilderinkshoek hetzelfde als gemiddeld in Hengelo. Het percentage bewoners dat actief is geweest in de eigen buurt is in de Wilderinkshoek sterk gedaald ten opzichte van 2005 (van 29% naar 13%). De wijk Wilderinkshoek scoort hierop het laagst van heel Hengelo.

Voorzieningen

De bewoners van Wilderinkshoek zijn over bepaalde voorzieningen in hun wijk erg tevreden en over andere juist minder tevreden. De bewoners zijn meer dan de gemiddelde Hengeloër tevreden over speelmogelijkheden, straatverlichting, groenvoorzieningen, basisonderwijs en de parkeervoorzieningen. Minder tevreden is men over het onderhoud van wegen en het openbaar vervoer.

Veiligheid

Inwoners van Wilderinkshoek voelen zich in het algemeen veiliger dan de gemiddelde Hengeloër. Het aandeel bewoners in de Wilderinkshoek dat zich wel eens onveilig voelt in de eigen buurt is met 13 procent vergelijkbaar met de wijken Woolde, Hasseler Es en Groot Driene.

Ongeveer een derde (34%) van de bewoners in Wilderinkshoek geeft aan in de eigen buurt slachtoffer te zijn geweest van een delict, diefstal, vernieling, etc. Dit percentage is vergelijkbaar met het Hengelo's gemiddelde (35%).

2.2 Bewoners over hun buurt

In de Leefbaarheid- en Veiligheidsenquête konden bewoners ook aangeven welke problemen in hun buurt bij voorrang zouden moeten worden aangepakt. Ook kon men aangeven hoe de buurt zich het afgelopen jaar heeft ontwikkeld en wat de verwachtingen zijn voor de toekomst. Per woonbuurt vatten we de meningen van de buurtbewoners samen.

Bewoners over Tuindorp 't Lansink

De helft van de bewoners vindt dat er in de buurt het afgelopen jaar weinig is veranderd. Bijna 30 procent is van mening dat de buurt vooruit is gegaan en 18 procent vindt dat de buurt achteruit is gegaan. Als vooruitgang worden genoemd de renovatie van huizen en nieuwbouw, nieuwe straatverlichting en betere groenvoorzieningen. Over de toekomst van de buurt is een vijfde (21%) van de bewoners sceptisch, zij verwachten dat de buurt in de toekomst achteruit zal gaan. Iets minder bewoners (18%) denkt dat de buurt vooruit zal gaan en de helft verwacht geen verandering.

Daarnaast noemen de bewoners een aantal zaken die met voorrang zouden moeten worden aangepakt. Het meest worden genoemd (in volgorde van belangrijkheid) verkeer, parkeren, wegen, groen en hondenpoep.

Meningen bewoners Tuindorp 't Lansink

Verkeer

Er wordt veel te hard gereden in de buurt. Daarnaast is er veel sluipverkeer in de wijk.

Parkeren

In de wijk is sprake van een parkeerprobleem. De gemeente zou gratis parkeervergunningen aan omwonenden moeten geven. Naast het reguliere parkeerprobleem is er veel parkeeroverlast door de bouw van het nieuwe ROC. Bewoners hopen dat voor deze mensen in de toekomst voldoende parkeergelegenheid wordt aangeboden, omdat anders het parkeerprobleem in de wijk nog groter zal worden.

Wegen

De wegen in de buurt verkeren in een slechte staat. De straten zijn aan het verzakken, een nieuw wegdek zou geen overbodige luxe zijn. Naast de wegen noemen bewoners ook de slechte staat van de stoepen.

Groen

Er moet meer aandacht zijn voor het onderhoud van het groen. Er wordt veel groen gekapt en hiervoor zou nieuw groen terug moeten komen. Een voorbeeld zijn de bomen die ivm het nieuwe ROC zijn gekapt. Ook zouden bewoners hun tuintjes aan de voorkant beter moeten onderhouden. Bepaalde bewoners zijn van mening dat met name alleenstaande jongeren het niet interesseert hoe hun tuin erbij ligt.

Hondenpoep

In de wijk hebben bewoners regelmatig last van hondenpoep dat niet wordt opgeruimd. Hier zou meer controle op moeten komen.

Bewoners over Tuindorp Zuid

Ook in Tuindorp Zuid vindt een meerderheid (53%) van de bewoners dat er het afgelopen jaar weinig is veranderd in de buurt. Een kwart is van mening dat de buurt vooruit is gegaan en 18 procent vindt dat de buurt achteruit is gegaan. Als vooruitgang worden genoemd renovaties en sloop van huizen, nieuwe wegdek en het feit dat hangjongeren vaker worden aangesproken. Bewoners van Tuindorp Zuid zijn positiever over de toekomst dan de bewoners uit de andere buurten in Wilderinkshoek. Ruim een derde (36%) van de bewoners van Tuindorp Zuid verwacht dat de buurt in de toekomst vooruit zal gaan. Nog eens een derde verwacht dat er weinig zal veranderen en 17 procent verwacht een achteruitgang van de buurt.

Vervolgens noemen de bewoners een aantal zaken die met voorrang zouden moeten worden aangepakt. Het meest worden genoemd (in volgorde van belangrijkheid) verkeer, onderhoud wegen, groen, afval parkeren en woningen.

Meningen bewoners Tuindorp Zuid

Verkeer

Bewoners ervaren veel verkeersoverlast. Het is erg druk in de wijk wat verkeer betreft en daarnaast rijden de auto's veel te hard. Een voorbeeld dat wordt genoemd is de Industriestraat die onoverzichtelijke en gevaarlijke situaties oplevert. Ook bewoners die in een eenrichtingsstraat wonen hebben last van verkeer dat de verkeerde kant de straat in rijdt.

Onderhoud wegen

Met name de slechte staat van de trottoirs wordt als probleem ervaren. Er liggen veel tegels los, wat voor met name de wat ouderen gevaarlijke situaties op kan leveren.

Groen

Het groen in de wijk wordt niet goed onderhouden. Het niet goed bijhouden van bijvoorbeeld heggen zorgt voor onoverzichtelijkheid. Verder zouden er minder bomen gekapt moeten worden (bijvoorbeeld Industriestraat).

Afval

Hier wordt met name bedoeld het illegaal dumpen van afval naast containers. Ook wordt zwerfafval rondom winkels genoemd. Dit wordt normaal gesproken door de gemeentelijke reinigingdienst goed onderhouden, maar de winkels zelf verzaken hierin.

Parkeren

Er is sprake van een tekort aan parkeerplaatsen en hierdoor parkeeroverlast. Het vele vrachtverkeer dat moet laden en lossen verergert dit probleem ook nog eens.

Woningen

De renovatie van bepaalde woningen laat te lang op zich wachten. In bijvoorbeeld de Dieselstraat zijn veel huizen al een lange tijd dichtgetimmerd, maar er gebeurt verder niets.

Bewoners over Nijverheid

Een meerderheid van de bewoners (63%) vindt dat er in hun buurt het afgelopen jaar weinig is veranderd. Verder vinden evenveel bewoners dat hun buurt vooruit is gegaan als achteruit (beide 18%). De bewoners noemen als positieve punten de sloop, nieuwbouw en renovatie van woningen en betere groenvoorzieningen. De helft van de bewoners van Nijverheid verwacht dat er in de toekomst weinig zal veranderen in de buurt. Verder denken iets meer bewoners dat de buurt vooruit zal gaan (22%) dan achteruit (17%).

Zaken die met voorrang zouden moeten worden aangepakt zijn volgens de bewoners (in volgorde van belangrijkheid) verkeer, parkeren, groen, overlast van jeugd en woningen.

Meningen bewoners Nijverheid

Verkeer

Veruit de meest genoemde problemen dat door de bewoners wordt genoemd zijn problemen met betrekking tot verkeer. Bewoners willen graag dat er wat gedaan wordt aan het te hard rijden in hun wijk. Ondanks 30 kilometerzones wordt er ook nog steeds daar te hard gereden. Daarnaast wordt er op eenrichtingswegen vaak tegen het verkeer in gereden.

Parkeren

Er zijn te weinig parkeerplaatsen in de buurt. Met name wanneer huishoudens meerdere auto's hebben of wanneer bewoners in de buurt bezoek hebben levert dit al snel problemen heb.

Groen

Het onderhoud van openbaar groen moet beter bijgehouden worden (door gemeente). Ook worden veel bomen (zomaar) gekapt en hiervoor komt geen nieuwe groenvoorziening. Waarom zomaar bomen kappen, ze zijn niet eens ziek? Daarnaast zouden bewoners zelf hun eigen tuinen beter moeten onderhouden.

Overlast van jeugd

In de wijk zijn geen goede voorzieningen voor jongeren, waardoor zij gaan rondhangen op plekken waar zij voor overlast zorgen (bijvoorbeeld rondom woningen, waar zij ook afval achterlaten). Het gaat hier met name om jongeren tussen de 10 en 18 jaar.

Woningen

De flats in Nijverheid zijn erg verouderd, en dit geeft de buurt een 'verpauperd' beeld. Verder zijn bepaalde woningen slecht geïsoleerd en hebben last van vochtoverlast.

Bewoners over Vikkerhoek

Het overgrote deel (81%) van de bewoners van Vikkerhoek is van mening dat er in hun buurt het afgelopen jaar weinig is veranderd. Een klein deel (4%) vindt dat de buurt vooruit is gegaan en 15 procent vindt dat de buurt achteruit is gegaan. Hierbij moet worden opgemerkt dat Vikkerhoek een kleine buurt is en het hier dus om relatief weinig respondenten gaat. Een ruime meerderheid van de bewoners in Vikkerhoek verwacht dat er in de toekomst in de buurt weinig zal veranderen (68%). Een achteruitgang wordt door 15 procent verwacht en een vooruitgang door slechts 3 procent. Ook hierbij moet worden opgemerkt dat het om relatief weinig respondenten gaat.

De bewoners uit Vikkerhoek noemen een aantal zaken die met voorrang zouden moeten worden aangepakt. Het meest worden genoemd (in volgorde van belangrijkheid) verkeer, voorzieningen voor jeugd en het winkelaanbod.

Meningen bewoners Vikkerhoek

Verkeer

Bewoners zijn bezorgd over de verkeersveiligheid in hun buurt. Daarnaast klagen zij over een aantal verkeersdrempels in de buurt die veel te hoog zijn. Niet alleen met de auto geeft dit problemen, maar zelfs op de fiets.

Voorzieningen voor jeugd

Er zouden speelmogelijkheden voor jonge kinderen moeten komen. De speelmogelijkheden die er nu zijn, zijn volgens enkele bewoners niet erg toegankelijk (de zandbak is bijvoorbeeld steeds kapot). Ook voor de jongeren zijn er weinig voorzieningen.

Winkelaanbod

Een aantal bewoners is van mening dat er te weinig winkels in de directe omgeving van Vikkerhoek aanwezig zijn.

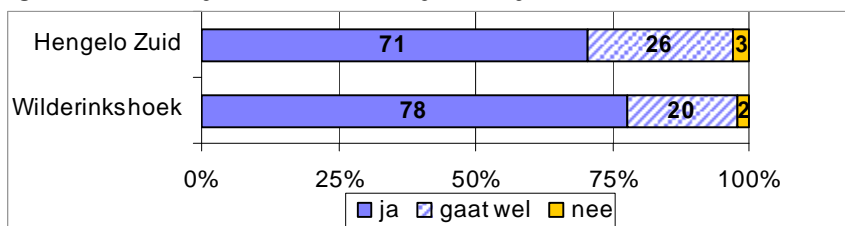
2.3 De jeugd in Wilderinkshoek aan het woord

Het BOS-kompas is een landelijk ontwikkelde internetenquête waarmee op het niveau van wijken, buurten, stadsdelen of woonkernen achterstanden van jeugdigen in de beleidsdriehoek Buurt, Onderwijs en Sport in beeld kunnen worden gebracht. In september hebben 568 jongeren in Hengelo Zuid het BOS-kompas via de website van de gemeente Hengelo ingevuld. Hiervan wonen 229 jongeren in Wilderinkshoek. Deze hebben onder andere hun waardering voor de woonomgeving uitgesproken.

Waardering wijk

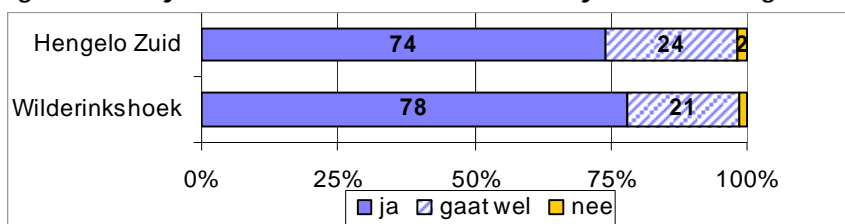
Het merendeel van de jongeren vindt het leuk om in Wilderinkshoek te wonen; slechts 2 procent vindt het niet leuk om hier te wonen. De jongeren uit Wilderinkshoek zijn hiermee positiever dan gemiddeld in Hengelo Zuid.

Figuur 2.1: Vind je het leuk om in jouw wijk te wonen?

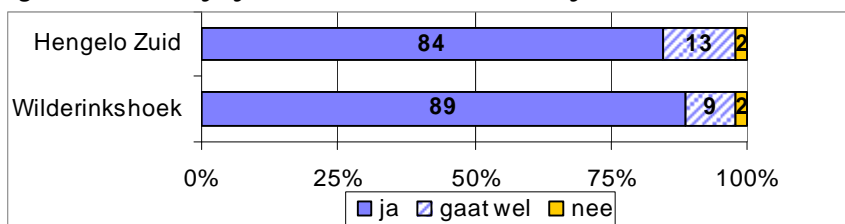
Ook de buurtbewoners worden door de jongeren in Wilderinkshoek positiever beoordeeld dan gemiddeld in Hengelo Zuid; 78 procent geeft aan dat de mensen in de straat waar ze wonen aardig zijn. Slechts 1 procent vindt de burens niet aardig.

Figuur 2.2: Zijn de mensen in de straat waarin je woont aardig?

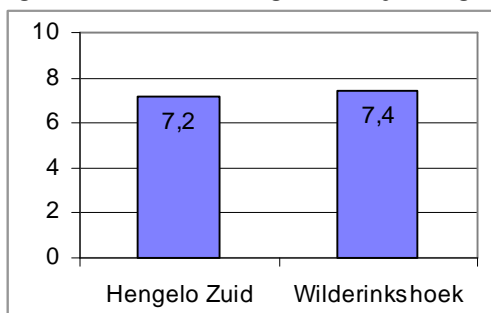
Het is belangrijk dat iedereen zich thuis voelt in de eigen buurt. Van de jongeren in Wilderinkshoek geeft 89 procent aan zich thuis te voelen in de eigen buurt.

Figuur 2.3: Voel je je thuis in de buurt waarin je woont?

De jongeren uit Hengelo Zuid hebben een rapportcijfer gegeven voor hun eigen wijk. Hengelo Zuid wordt met een gemiddeld rapportcijfer van 7,2 door de eigen jongeren voldoende gewaardeerd. Wilderinkshoek wordt met een 7,4 zelfs nog iets beter gewaardeerd dan gemiddeld.

Figuur 2.4: Waardering woonwijk, in gemiddeld rapportcijfer

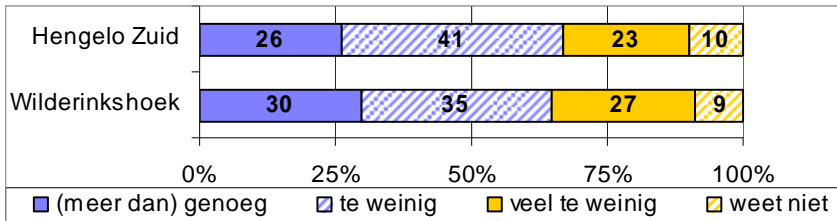

De jongeren hebben ook aangegeven welke plekken ze in de eigen buurt missen. De twee plekken die in Wilderinkshoek het meest gemist worden, zijn hangplekken en jeugdhonken. Eenderde van de jongeren mist niets in de eigen buurt.

Activiteiten in de buurt

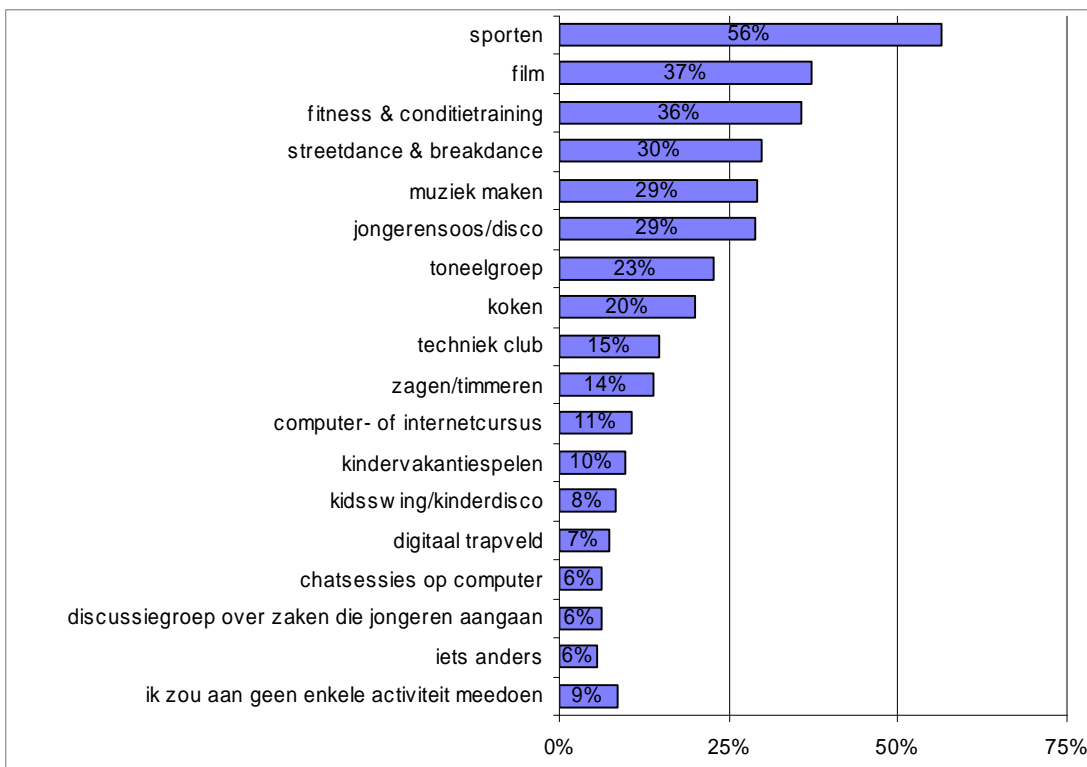
Het is van belang dat in de woonomgeving van jongeren voldoende activiteiten worden georganiseerd, zodat ze ook dichtbij huis hun vrije tijd in de eigen woonbuurt kunnen invullen. Om deze reden is aan de jongeren de vraag voorgelegd of er voldoende leuke dingen voor jongeren in de buurt worden georganiseerd. Over het algemeen vinden de jongeren dat er niet voldoende activiteiten voor jongeren worden georganiseerd. Hoewel 30 procent van de jongeren in Wilderinkshoek van mening is dat er (meer dan) genoeg wordt georganiseerd, geeft in totaal toch zes op de tien aan dat dit te weinig is. Wel zijn de jongeren in Wilderinkshoek positiever dan gemiddeld in Hengelo Zuid.

Figuur 2.5: Vind je dat er in de buurt voldoende leuke dingen voor jongeren worden georganiseerd?

De vraag die hier logischerwijs op aansluit is, aan welke activiteiten ze mee zouden doen als ze in de eigen buurt worden georganiseerd. Van de verschillende voorgelegde soorten activiteiten springt sport er het meest uit. Ruim de helft van de jongeren in Wilderinkshoek zou meedoen met sportactiviteiten in de eigen buurt. De overige activiteiten waarin de jongeren vooral geïnteresseerd zijn, zijn film en fitness & conditietraining. Tot slot geeft 9 procent aan dat hij/zij aan geen enkele activiteit zou meedoen.

Figuur 2.6: Aan welke activiteiten zou je meedoen als ze in jouw buurt worden georganiseerd?

3. De wijk bekeken door professionals

Centrale punten

Aandacht: <ul style="list-style-type: none"> - technische staat vooroorlogse woningen - woningen Theresiastraat/Horstweg - overlast jeugd Nijverheid - hoge aandeel huurwoningen - parkeren - bewonerssamenstelling wijk - armoede en werkloosheid - communicatie rondom grote projecten - vertrouwen in de toekomst van de buurt - betaalbare ouderenwoningen - voorzieningen voor jongeren	Potentie: <ul style="list-style-type: none"> - karakteristieke uitstraling - actieve bewonersvereniging Nijverheid - ouderenvoorzieningen (Klokstee) - goede samenwerking tussen partners in de wijk (Nijverheid) - behoud mix bewonerssamenstelling door nieuwe woningen voor de grotere gezinnen - sterke sociale binding met de buurt - renovaties in de wijk
--	--

Geen wijkgevoel

De naam Wilderinkshoek wordt in de volksmond amper genoemd. Er wordt met name gesproken in termen van buurten. Bij de buurt Nijverheid wordt zelfs een sterk onderscheid gemaakt tussen de Nijverheid (oude gedeelte) en 't Genseler. Qua geografische indeling mag 't Genseler dan wel bij de Nijverheid horen, maar in de belevenis van zowel bewoners als andere partners (werkzaam) in de wijk is het een andere buurt.

De inwoners hebben een sterke binding met de buurt. Als men er eenmaal woont, dan wil men er graag blijven wonen. Enkele buurten worden door de geïnterviewden gekarakteriseerd als *"een dorp in een stad"*. De sociale contacten binnen de buurten zijn echter niet opvallend sterk. *"Er is wel contact, maar het zijn geen echte volksbuurten, ondanks dat het soms wel zo oogt."* Contacten spelen zich meer af op straatniveau. *"In het oude gedeelte van Tuindorp 't Lansink bijvoorbeeld, is de sociale controle nog sterk. Voel je je niet thuis in zo'n woonomgeving, dan moet je daar niet gaan wonen."*

Karakteristieke uitstraling

In met name de Nijverheid en Tuindorp 't Lansink staan nog veel karakteristieke woningen. In de woningen zitten elementen die je tegenwoordig niet meer ziet, zoals poortjes tussen de woningen. Deze elementen maken de woningen uniek. De woningen zijn echter oud en voldoen niet meer geheel aan de eisen van deze tijd. St. Joseph en Woonpartner zullen investeren in groot onderhoud en renovatie.

Bang voor grootschalige sloop

Bewoners van de vooroorlogse woningen in Wilderinkshoek zijn bang voor sloopacties. Een voorbeeld zijn de woningen aan de Magdalenalaan en Mariastraat. Volgens de woningbouwcorporaties zijn er geen plannen voor grootschalige sloopacties. In Wilderinkshoek zal met name gerenoveerd worden. Wanneer de technische staat erg slecht is, zullen enkele sloopacties onvermijdelijk zijn. Woonpartner heeft gesprekken gevoerd met de bewoners. Hoe ervaren jullie het wonen en wat moet er anders? Hier kwam uit dat men erg graag wil blijven wonen, maar dat aanpassingen naar de wensen van deze tijd nodig zijn.

Ouderenwoningen in het 'Engelse dorp'

In het noorden van de wijk aan het spoor ligt het 'Engelse dorp'. Hier staan ongeveer 30 woningen, gebouwd als noodwoningen direct na de oorlog. Deze woningen waren bedoeld voor slechts 10 jaar, maar staan er nog steeds. Het zijn, ondanks de niet al te beste technische staat, zeer geliefde woningen onder ouderen. Deze geliefdheid kan ook het gevolg zijn van het gebrek aan

ouderenwoningen. Aangegeven wordt dat het goed zou kunnen dat als in de rest van de wijk voldoende nieuwe ouderenwoningen komen, de woningen in het 'Engelse dorp' dan leeg komen te staan.

Betere mix woningen creëren

Zoals ook uit de statistieken blijkt is in Tuindorp Zuid en de Nijverheid het aandeel huurwoningen hoog. Zowel woningcorporaties als bewoners willen huur en koop meer gemixt in de buurt. Woonpartner en St. Joseph passen daarom een verkoopbeleid toe. *"Het kan de buurt ten goede komen wanneer er koopwoningen in de buurt staan. Bewoners van koopwoningen nemen meer verantwoordelijkheid voor de woonomgeving."*

Het aantal woningen voor grotere gezinnen is in de oudere gedeelten van de wijk schaars. Een voorbeeld is het project van St. Joseph aan de Elisabethstraat. Een aantal flats en enkele kleine eengezinswoningen zijn gesloopt. Hier komen o.a. woningen voor grote gezinnen voor terug, want hier is behoefte aan in de wijk. Ook wordt een aantal woningen voor starters gebouwd. Voor elk wat wils dus.

Wonen met zorg

Er komt in de wijk een aantal complexen voor doelgroepen. St. Joseph bouwt in opdracht van Carint aan de Elisabethstraat appartementen voor dementerenden, met daarboven normale seniorenwoningen. Aan de Dieselstraat en de F. Zernikestraat komt nieuwbouw van Woonpartner. De Zernikeborg wordt hoogbouw met als doelgroep licht verstandelijk gehandicapten en Ludgerus heeft als doelgroep 55+. Aan de Dieselstraat komt Wopit, wonen in Twente met psychiatrie. Dit is voor patiënten met autisme of schizofrenie.

De Klokstee: het hart in de wijk voor ouderen

De Klokstee is een nieuw appartementencomplex van St. Joseph voor ouderen. In totaal betreft het 106 appartementen. Het zijn over het algemeen zeer grote appartementen, die dan ook redelijk prijzig zijn. Enkele respondenten vragen zich af of onderzocht is of er vraag is naar dit soort dure appartementen.

"De Klokstee moet het hart voor ouderenvoorzieningen in de wijk worden. Het is een pilot-project met de bedoeling dat als het een succes wordt, dit project ook in andere wijken toegepast gaat worden."

De Klokstee heeft niet enkel een woonfunctie. In de Klokstee is het Sophia-project actief. Hier bundelen St. Joseph, Carint en Lyonesse hun krachten om samen met cliënten en medewerkers in de praktijk een nieuw concept van wonen, service en (intensieve) zorg voor ouderen te ontwikkelen. Dus hoe kun je wonen, zorg en welzijn samen bundelen? Een voordeel van dit project is dat er nu een vast zorgteam permanent aanwezig is.

In de Klokstee zit een ontmoetingsruimte, waar ruimte is voor allerlei soorten activiteiten. Buurthuis de Nijverheid ondervindt concurrentie van de Klokstee en ervaart een terugloop in het gebruik door ouderen. Het buurthuis was tegen de activiteitenruimte in de Klokstee, omdat zij zelf subsidie ontvangen om dergelijke ruimtes aan te bieden. Het buurthuis heeft aangeboden samen te werken met de Klokstee, maar dat komt niet van de grond.

Weinig samenwerking buurthuizen

In Wilderinkshoek zijn twee buurthuizen: 't Lansink en De Nijverheid. Bij de organisatie van activiteiten wordt onderling weinig samengewerkt. Vanuit de gemeente wordt dit wel gevraagd, met de bedoeling dat activiteiten niet door elkaar lopen. Dit gebeurde maar weinig, aangezien de buurthuizen zich op andere gebieden richten. 't Lansink en de Nijverheid hebben wel samengewerkt om tegen het activiteitencentrum in de Klokstee te strijden.

Toekomst buurthuizen

Buurthuis De Nijverheid heeft er bewust voor gekozen om geen Multifunctionele accommodatie te worden. *"De omvang van de accommodaties in Slangenbeek etc. passen niet in deze buurt. Bij 't Lansink is dat ook het geval. De sfeer in zo'n multifunctionele accommodatie is anders. Bezoekers*

ervaren de kleinschaligheid als prettig." Voor de toekomst wordt verwacht dat de gemeente de buurthuizen over zal nemen.

De vergrijzing speelt een belangrijke rol in de ontwikkeling van buurthuis De Nijverheid. De vraag uit de wijk zal veranderen en er moet blijvend hard gewerkt worden om je hier op aan te passen. Voor wat betreft het jongerenwerk zullen ze altijd vooraan staan.

Hoe een bewonersorganisatie zou moeten zijn

BewonersOverleg Nijverheid (BON) is voor de gemeente, woningcorporaties en de politie hét voorbeeld van hoe een bewonersorganisatie zou moeten werken. Er is iedere week een inloopspreekuur voor wijkbewoners in het wijkgebouw de Bouwmeester. Hier zijn de wijkagent, St. Joseph en BON aanwezig. Een keer per maand is ook iemand van de gemeente aanwezig. Daarnaast is er een werkgroep actief, deze vergadert eens in de vijf weken. Zo wordt gezamenlijk gewerkt aan het behoud van een leefbare en veilige wijk. *"De contacten en samenwerking zijn goed."*

De andere buurten hebben geen bewonersorganisatie op buurtniveau. Wel zijn er enkele op straatniveau. Er is geen structureel overleg tussen verschillende organisaties zoals in de Nijverheid. De wijkagent vertelt: *"Als er wat is dan weten de mensen mij wel te bereiken. Maar er gebeurt weinig, dus er zijn 'kennelijk' geen problemen."*

Theresiastraat is aandachtspunt

De woningen in de Theresiastraat zijn een punt van aandacht in de wijk. De doorstroom van deze woningen is hoog en er staan regelmatig woningen leeg. St. Joseph wil onderzoeken wat men wil en waar het aan ligt dat mensen zo snel vertrekken. Ook is de Theresiastraat een speerpunt bij de politie. *"De veiligheid en leefbaarheid gaan er in deze straat erg op achteruit."* Op dit moment zijn er gesprekken gaande tussen gemeente, St. Joseph, Scala en politie. Het doel is de veiligheid en leefbaarheid weer op een goed niveau te krijgen.

Parkeerproblematiek

De buurten Nijverheid en Tuindorp 't Lansink hebben last van parkeerproblemen. Voor de bewoners is in bepaalde delen niet voldoende plek om de eigen auto te parkeren. Mensen parkeren daarom op de trottoirs, waardoor deze verzakken. Aan de Mariastraat (Nijverheid) zijn de trottoirs al opnieuw ingericht. In Tuindorp 't Lansink is er vooral de angst voor ernstige parkeerproblematiek wanneer het nieuwe ROC gereed is. De gemeente peilt met een enquête de mening van de bewoners in Tuindorp over het parkeren in de buurt.

Overlast jeugd

Overlast van hangjongeren tussen de 12-20 jaar is een aandachtspunt in de Nijverheid. De jongeren concentreren zich op verschillende plekken in de buurt, zoals Wilderinkspein, de Klokstee en het Laurapark. Bij de overlast veroorzaakt door deze jongeren, moet je denken aan: lawaai, rommel, vernielingen, bedreigingen, etc. Gemeente, politie en jongerenwerk proberen gezamenlijk de jongeren in het gareel te houden. *"Probleem is dat er weinig voor deze jongeren te doen is in de wijk"*.

Er wordt al jaren gesproken over een JOP ergens in de wijk. In het Laurapark was een zogeheten 'theaterhoek' gecreëerd. Deze ontmoetingsplaats voor de jeugd bezorgde overlast bij de bewoners en is inmiddels verwijderd. Buurthuis De Nijverheid wil zich nu meer gaan richten op de jeugd. In overleg met de gemeente wordt het buurthuis uitgebouwd en in samenwerking met Scala jongerenwerk wordt de jongerensoos geprofessionaliseerd.

Jongeren betrokken

Jongeren die naar de jongerensoos komen voelen zich vaak betrokken bij het buurthuis. Er is een groep jongere vrijwilligers die helpt bij activiteiten. *"Je merkt dat jongeren hier een ander verantwoordelijkheidsgevoel door krijgen. Er is weinig last van vandalisme. Helemaal nu de speeltuin ook buiten openingstijden toegankelijk is; via kruipgaten."* Gebeurt er eens wat, dan is het fijn dat de jongeren in beeld zijn en je met ze in gesprek kunt gaan.

Wanneer jongeren te oud worden voor de soos, blijven ze bij specifieke activiteiten toch betrokken bij het buurthuis. *"Het gaat op en af, maar na een periode van trouwen etc. zie je ze ook weer terugkomen."*

Daltononderwijs in de Wilderinkshoek

In de wijk Wilderinkshoek zijn zes basisscholen gevestigd. Twee van deze scholen zijn een Daltonschool. Deze scholen geven les volgens de drie daltonprincipes: vrijheid, zelfstandigheid en samenwerking. Er is een soort golfbeweging tussen scholen zichtbaar. *"Ook heerst er een soort van concurrentie tussen scholen."* Tot 2000 was de Daltonschool een sterk groeiende basisschool. In de loop der jaren is het leerlingenaantal echter steeds verder teruggelopen. De laatste tijd staan waarden en normen hoog in het aanzien en zie je een verschuiving richting meer confessionele scholen. Dit is ook een landelijke ontwikkeling. De directrice van de Daltonschool vraagt zich af of dit een goede ontwikkeling is. *"Het overbrengen van waarden en normen hangt grotendeels af van de docent die voor de klas staat."*

Betere informatie-uitwisseling

Zowel de informatiestroom naar bewoners toe, als de informatie-uitwisseling tussen verschillende organisaties moet actief blijven. Een voorbeeld is de planvorming rond het Gezondheidspark en het nieuwe treinstation. St. Joseph geeft aan dat het handig is om ook op de hoogte te zijn van plannen aan de randen van de wijk. Deze kunnen worden meegenomen in de toekomstvisie van de omliggende buurten.

Ook Woonpartner ziet graag een betere afstemming met de gemeente, bijvoorbeeld rond het schouwen. Zij gaan om tafel om een en ander beter af te stemmen.

4. Synthese

In dit hoofdstuk worden de resultaten uit de voorgaande hoofdstukken bijeengebracht. De synthese heeft een subjectief karakter omdat er ideeën van de onderzoekers in verwerkt zijn.

Unieke woonomgeving

Bewoners van de Wilderinkshoek zijn doorgaans tevreden over hun woonomgeving. Er is weinig verloedering, men voelt zich veilig en er zijn veel voorzieningen, mede door de nabijheid van het centrum. Uniek voor de Wilderinkshoek is de karakteristieke uitstraling van de buurten Nijverheid en Tuindorp 't Lansink. De ruime en groene opzet van de wijk maken de Wilderinkshoek een prettige wijk om te wonen. Dit wordt duidelijk versterkt door de ligging aan het Twentekanaal en het buitengebied, waar bewoners vanuit hun woning direct in een natuurlijke omgeving komen.

Woningvoorraad gedateerd

Een groot deel van de veelal karakteristieke, vooroorlogse woningen voldoen niet meer aan de eisen des tijds. Er staan dan ook renovaties en groot onderhoud op stapel. Voor het unieke karakter van de wijk is het van belang bij renovatie karakteristieke elementen te behouden. De woningbouwcorporaties lijken zich hiervan bewust te zijn

Voorkom eenzijdige bevolkingsopbouw

In Wilderinkshoek en met name de Nijverheid wonen wat meer ouderen dan gemiddeld in Hengelo. Deze vergrijzing lijkt zich de komende jaren enigszins door te zetten. De kleinere vooroorlogse woningen in de Wilderinkshoek zijn niet geschikt voor grotere gezinnen. Het is goed alert te zijn op veranderingen in buurten waar deze woningen staan. Wat gebeurt er als oudere bewoners verhuizen en oorspronkelijke sociale structuren doorbroken worden? Zorgt dit voor een versnelling van verhuizingen uit de buurt? Wie nemen hun intrek in deze woningen? Welke invloed heeft de herhuisvesting van bewoners uit de Berflo Es op de sociale samenhang in de verschillende buurten van de Wilderinkshoek?

Geen wijkgevoel bewoners

De Wilderinkshoek bestaat uit vier erg op zichzelf staande woonbuurten. Onderling wordt tussen de buurten weinig betrokkenheid ervaren. Hierbij komt dat de buurt de Nijverheid in de volksmond ook weer is opgesplitst in twee delen: de Nijverheid en 't Genseler. In de beleving horen deze buurten niet bij elkaar. Spreek men over de Nijverheid, dan bedoeld men enkel het oorspronkelijke deel. Ook bij de professionals merken we deze tweedeling.

Ondanks dat sommige delen van de Wilderinkshoek worden omschreven al *een dorp in een stad*, is de sociale samenhang niet opvallend aanwezig. De Nijverheid, bijvoorbeeld, was van oorsprong goed georganiseerd, maar deze structuren brokkelen af. Deze ontwikkeling is terug te zien in de afname van de actieve inzet voor de buurt. Het zogenaamde noaberschap bestaat nog slechts in enkele straten waar veel ouderen wonen. Wanneer de ouderen verhuizen of overlijden zal dit noaberschap nog verder afnemen.

Zorgen over toekomst van de wijk

Zoals eerder in dit rapport genoemd (hoofdstuk 2) hebben de bewoners van Wilderinkshoek minder vertrouwen in de toekomst van de wijk dan gemiddeld in Hengelo. De vele onzekerheden in de wijk kunnen hier de oorzaak van zijn. Ten eerste de angst van bewoners in Tuindorp 't Lansink voor parkeeroverlast door de komst van het nieuwe ROC. Ook is er angst voor nog meer parkeerproblemen in de Nijverheid, wanneer het nieuwe treinstation bij het Gezondheidspark er daadwerkelijk komt en als gevolg van de ontwikkelingen in de Elisabethstraat.

Daarnaast zijn bewoners in meerdere delen van de Wilderinkshoek bang voor (grote) sloopacties. Bijvoorbeeld in bepaalde delen van de Nijverheid en Tuindorp 't Lansink. Door duidelijke en open communicatie naar de bewoners kunnen deze onzekerheden worden weggenomen. Het is belangrijk om te voorkomen dat geruchten over sloop de onrust onder bewoners verder versterkt. De woningbouwcorporaties lijken zich hier van bewust. Woonpartner is als voorbereiding op het groot

onderhoud in overleg met bewoners van Tuindorp 't Lansink: Wat moet er gebeuren? Waar kunnen we jullie onderbrengen?

Geen wijkgevoel instellingen

In de buurt de Nijverheid is een actieve bewonersvereniging het BON. Het BON werkt goed samen met gemeente, woningbouwcorporaties en politie. Opvallend is dat de samenwerking tussen instellingen en organisaties in de Wilderinkshoek veelal beperkt blijft tot de oorspronkelijke buurt de Nijverheid. Wat daar gebeurd is goed in beeld bij de verschillende professionals. Verdere samenwerking blijft achter.

Wanneer het nodig is weten de instanties elkaar echter wel te vinden en wordt goed samengewerkt. Voorbeeld zijn de inspanningen rond de Theresiastraat.

Betere informatie-uitwisseling

Ook zijn er signalen dat zowel de informatiestroom naar bewoners toe, als de informatie-uitwisseling tussen verschillende organisaties actief moet blijven. Als voorbeeld werd de onduidelijkheid rondom de plannen van het Gezondheidspark en het nieuwe treinstation aangehaald. Dit komt mede doordat er geen plannen voor sociale woningbouw zijn, maar toch is het van belang om op de hoogte te zijn van ontwikkelingen in omliggende buurten. Houd rekening met ontwikkeling aan de randen van de wijk. De ontwikkelingen rond het Gezondheidspark en Hart van Zuid hebben hun invloed op Wilderinkshoek.

Wijkplatform de remedie?

Om samenwerking en uitwisseling van informatie in de Wilderinkshoek te bevorderen lijkt het wenselijk om een wijkplatform op te richten, zoals deze ook in andere wijken al bestaat. Wanneer ook het BON, de buurthuizen en eventueel het activiteitencentrum van de Klokstee hierin participeren zijn allen op de hoogte van de (geplande) activiteiten in de wijk. Hierdoor ontstaat wellicht ook het bewustzijn dat zij iets voor elkaar kunnen betekenen of elkaar kunnen versterken.

Een ander winstpunt zou zijn dat de focus in de wijk niet meer alleen op de oorspronkelijke Nijverheid komt te liggen, maar ook aandachtspunten in de rest van de wijk op tafel komen.

Een eerdere poging om een wijkplatform op te richten is mislukt aangezien de verschillende bewonersorganisaties destijds geen toegevoegde waarde zagen.

Jongeren hebben de toekomst

Jongeren vinden het leuk wonen in Wilderinkshoek. Ze voelen zich er thuis en vinden buurtbewoners aardig. Er is weinig last van vandalisme. Toch mist een groot deel van de jongeren een ontmoetingsplek in Wilderinkshoek. Een hangplek of een jeugdhonk. Dit is ook een vaak gehoord aandachtspunt van bewoners en professionals in de Wilderinkshoek. De discussie over een hangplek of Schuilhut loopt al jaren.

Wel zijn er vergevorderde plannen om in buurthuis De Nijverheid een jongerensoos te vestigen. Het voordeel van een jongerensoos is dat de jongeren die daar komen in beeld zijn. Wanneer er problemen in de wijk zijn kan je met de jongeren in gesprek blijven. Daarnaast wordt gemerkt dat jongeren een beter verantwoordelijkheidsgevoel krijgen door betrokkenheid bij het buurthuis. Wanneer de jongerensoos af is moet er rekening mee worden gehouden dat er onder de jongeren in de wijk veel vraag is naar sportactiviteiten. Worden deze georganiseerd, dan kan gerekend worden op een grote deelname!